

TALOUSARVIO 2023 TALOUSSUUNNITELMAT 2024 JA 2025

Laadintaohje

1. Alustava laadinta-aikataulu

- Talousarvion alustavat luvut järjestelmään pe **14.10.2022** mennessä.
- Lautakuntien talousarvioesitykset ja investointisuunnitelma sekä tekstiosat hyväksytynä su **30.10.2022** mennessä.
- Talousarvioesitys käsitellään hallituksessa **marraskuun** aikana.
- Talousarvioesitys viedään kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi **joulukuun alussa**.

2. Yleiset laadintaperusteet

Kunnan talousarvio ja taloussuunnitelma laaditaan kaudelle **2023-2025**. Vuosi 2023 on talousarviovuosi ja kaksi seuraavaa vuotta ovat suunnitelmavuosia. Sote-uudistuksen vaikutukset arvioidaan taloussuunnitelmassa.

Talousarvio ja –suunnitelma laaditaan ja esitetään ilman arvonlisäveroa sekä tulojen että menojen osalta. Talousarvio- ja suunnitelmavuosien luvut tulee esittää **100 euron** tarkkuudella.

Talousarvio laaditaan **Opiferus** Taloussuunnittelu ohjelmistolla lautakuntatasolla. Hallintokuntien sihteerit syöttävät luvut järjestelmään.

Opiferus Taloussuunnittelu-sovelluksen asennusohjeet toimitetaan käyttäjille elokuun alussa. Käyttäjäkoulutus toteutetaan **tiistaina 30.8.2022 etänä**.

3. Talousarvion ja –suunnitelman perusta

Kunnan taloudellinen tilanne:

Savukosken kunnan vuoden 2021 tilinpäätös on 958 164 € ylijäämäinen ja taseessa kertynyt kumulatiivinen ylijäämä ko. tilikauden lopussa oli 1 919 626,84 euroa. Ylijäämä ei ole sama kuin kunnan tilivaranto.

Investoinnit: Investoinnit tulee suunnitella ja toteuttaa kokonaisuutta silmällä pitäen siten, että vastaisten käyttötalousmenojen kasvua kyetään hillitsemään, koska investointien toteutus aiheuttaa merkittävän velkaantumisasasteen nousun.

4. Rakenne

Toimintaa ja taloutta suunnitellaan ja seurataan käyttötalouden, tuloslaskelman, investointien ja rahoituksen näkökulmista:

Käyttötalousosassa asetetaan palveluille ja hallinnolle tavoitteet ja budjetoidaan niiden toteuttamisessa tarvittavat menot ja tulot.

Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin.

Investointiosassa budjetoidaan investointisuunnitelmat, niiden kustannusarviot, tavoitteet, rahoitusosuudet sekä lainat ja toteutumassa oleva omaisuuden myynti. Tässä huomioidaan myös investointien jaksottuminen suunnitelmavuosille.

Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö.

Tekstiosassa perustellaan talousarvio ja taloussuunnitelma sekä tavoitteet ja niiden seurannassa käytettävät mittarit. Perusteluissa ilmenevät mm. toiminnan muutosten vaikutukset menoihin ja tuloihin, sekä suurimmat hankinnat.

5. Määrärahojen ja tuloerien laskenta

Ruokapalvelut: asia tarkentuu sivistyslautakunnan kokouksessa 31.8.2022.

Työllisyyden hoito/työtoiminta: elinkeino-maaseutupäällikkö.

Siivouspalvelut: tekninen osasto.

Vuoden 2023 alusta **vaikuttamistoimielimet** siirtyvät kunnanhallituksen (kp 2010) alaisuuteen:

- vanhus- ja vammaisneuvosto sosiaalitoimen hallinnon alaisuudesta (kp 4002 – pl 1101)
- nuorisovaltuusto sivistyslautakunnan hallinnon alaisuudesta (kp 5002 – pl 1101).
- perustetaan uudet kustannuspaikat.

Menot

Palkat:

Vakinaisen henkilöstön palkkakulut 2023 lasketaan elokuun 2022 palkkojen mukaan. Palkkasihteeri ilmoittaa talousarvion laatijoille elokuun palkkatiedot heti kun mahdollista. Myös suunnitelmavuosien 2024-2025 palkat ilmoitetaan vuoden 2022 palkkojen mukaan. Korotuksia näille vuosille ei ole vielä tiedossa.

Sijaisten palkat arvioidaan **erikseen ja perustellaan** tekstiosassa.

Muut henkilöstömenot:

Budjetointiohjelma sisältää laskentakaaavat, jotka laskevat henkilösivukulut voimassa olevien sivukulu- ja eläkemaksuprosenttien mukaan.

Eläkemenoperusteinen KuEL-maksu poistuu vuoden 2023 alussa. Vuonna 2023 tulee voimaan tasausmaksu, joka jaetaan kuntien ja hyvinvointialueiden osuuksiin.

Kiinteistöt:

Uudessa kuntastrategiassa päätetään kiinteistöjen käytöstä, mahdollisesta peruskorjauksesta tai myymisestä. Kunnan omistamiin kaikkiin kiinteistöihin tullaan tekemään arvonmääritys ja tarkistetaan poistosuunnitelma.

Vuokrat:

Kunnan perimät vuokrat ja taksat tarkistetaan vastaamaan yleistä kustannusten nousua ja investointikustannuksia vastaavaksi.

Sisäiset ja laskennalliset erät:

Sisäiset erät sisällytetään lautakuntien talousarvion määrärahaan tai tuloarvioon. Näitä ovat sisäiset vuokrat, ateria-, siivous- ja kiinteistöpalvelut, palkka-, talous-, ict- ja hallintomenot. Sisäisistä vuokrista on laskettava kiinteistökohtaiset vuokrat käypien kustannusten mukaisesti sisältäen leasing-maksut ja mahdolliset pääomakulut. Sisäisiin vuokriin ja palveluihin ei saa sisällyttää katetta.

Tulot

Muut korvaukset:

Käyttötalouteen lisätään merkittävät mahdolliset tuet ja avustukset lautakunnan toimesta. Näitä on mm. työllistämistukiavustukset ja mahdollisten projektien vahvistetut tulot.

Myynti- ja maksutulot:

Myynti- ja maksutulojen muutokset on ilmoitettava ja perusteltava tekstiosassa.

Muut tulot:

Muihin tuloihin merkitään mm. merkittävät tiedossa olevat poistetun käyttöomaisuuden myyntituotot.

Investoinnit ja kalustohankinnat

Investointeja ovat yli 10 000 euron rakennus- ja peruskorjausinvestoinnit, kalustohankinnat tai muut pitkävaikutteiset menot (mm. investointiluonteiset hankkeet). Pienemmät hankinnat kirjataan pääsääntöisesti käyttötalouteen vuosikuluksi. Rajan mukaisesti määritellään, varataanko kalusto- tai tarvikehankintaan määräraha käyttötalouteen vai investointiosaan.

Tilojen perus- sekä vuosikorjausten osalta on määrärahatarpeet ja esitykset perusteluineen toimitettava tekniselle johtajalle ja [käsiteltävä lautakunnassa budjettiesityksen yhteydessä](#).

Tulevia investointeja:

- kirjasto/liikuntasalin peruskorjaus (1,3 milj. euroa)
- muita mahdollisia esim. rivitalo (suunnittelu v. 2023), Saukodin remontti/uuden rakentaminen/leasing

6. Konserniyhtiöt, kuntayhtymät ja tytäryhtiöiden talouteen liittyvät

Merkittävien tytäryhtiöiden, osakkuusyhtiöiden ja kuntayhtymien on ilmoitettava **30.9.2022** mennessä arviot tiedossa olevista merkittävistä taloudellisista muutoksista mm. liikevaihdossa, tilikauden voitto/tappio, pitkäaikaisten lainojen lisäykset, investoinnit ja henkilöstömuutokset.